

Laidiens: 29.10.2020., Nr. 210

Oficiālās publikācijas Nr.: 2020/210.5

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr. 192

Rīgā 2020. gada 20. oktobrī

(Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes
sēdes protokols Nr. 43 5. p.)

Apdrošinātāju un pārapdrošinātāju risku un maksātspējas pašu novērtējuma normatīvie noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Apdrošināšanas un
pārapdrošināšanas likuma 53. panta sesto daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. "Apdrošinātāju un pārapdrošinātāju risku un maksātspējas pašu novērtējuma normatīvie noteikumi" (tālāk tekstā – noteikumi) nosaka prasības, kas jāievēro, pārvaldības sistēmas ietvaros veicot risku un maksātspējas pašu novērtējumu (*own risk and solvency assessment*). Šo noteikumu prasības papildina Eiropas Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/35, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/138/EK par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā (Maksātspēja II), (tālāk tekstā – Regula Nr. 2015/35) 262. panta prasības attiecībā uz vispārējo maksātspējas vajadzību novērtējumu, kā arī 306. panta prasības attiecībā uz risku un maksātspējas pašu novērtējuma uzraudzības pārskatu.

2. Šo noteikumu II un III nodaļa ir saistoša apdrošināšanas sabiedrībām un ārvalstu apdrošinātāju filiālēm (tālāk tekstā – apdrošinātājs), kā arī pārapdrošināšanas sabiedrībām (tālāk tekstā – pārapdrošinātājs), veicot risku un maksātspējas pašu novērtējumu individuāli, kā arī apdrošināšanas vai pārapdrošināšanas dalības sabiedrībām, apdrošināšanas pārvaldītājsabiedrībām un jauktām finanšu pārvaldītājsabiedrībām (tālāk tekstā – grupas uzraudzībai pakļautā sabiedrība), veicot risku un maksātspējas pašu novērtējumu grupas līmenī. Šo noteikumu IV nodaļa ir saistoša tikai grupas uzraudzībai pakļautām sabiedrībām, veicot risku un maksātspējas pašu novērtējumu grupas līmenī.

3. Noteikumos lietotie termini:

3.1. grupas risku un maksātspējas pašu novērtējums – risku un maksātspējas pašu novērtējums, kas veikts grupas līmenī;

3.2. vienots risku un maksātspējas pašu novērtējuma dokuments – vienots risku un maksātspējas pašu novērtējuma uzraudzības pārskats, kurš vienlaikus ietver gan grupas risku un maksātspējas pašu novērtējuma rezultātus, gan jebkuras grupas meitas sabiedrības līmenī veikta risku un maksātspējas pašu novērtējuma rezultātus par vienu un to pašu pārskata periodu un ar vienu un to pašu atsaucē datumu un kura sagatavošanai saņemta Finanšu un

kapitāla tirgus komisijas (tālāk tekstā – Komisija), ja tā ir grupas uzraudzības iestāde, atļauja atbilstoši Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 220. panta sestajā daļā noteiktajām prasībām;

3.3. pārējo terminu lietojums šajos noteikumos atbilst Komisijas normatīvajos noteikumos par apdrošinātāju un pārapdrošinātāju maksāspējas kapitāla prasības un pašu kapitāla aprēķināšanu lietotajiem terminiem.

II. Vispārīgās risku un maksāspējas pašu novērtējuma prasības

4. Apdrošinātājs vai pārapdrošinātājs izveido tā darbībai piemītošo risku veidam, apjomam un sarežģītībai atbilstošu risku un maksāspējas pašu novērtējuma procesu, kurā tiek piemērotas atbilstošas metodes un kurš pielāgots tā organizatoriskajai struktūrai un risku pārvaldības sistēmai:

4.1. ja risku un maksāspējas pašu novērtējuma procesā izpildāmos uzdevumus apdrošinātājs vai pārapdrošinātājs jau ir veicis citu procesu ietvaros, tad tie nav jāveic atkārtoti un iegūtos rezultātus var izmantot risku un maksāspējas pašu novērtējuma procesa vajadzībām;

4.2. vispārējo maksāspējas vajadzību novērtējumā tiek izmantotas apdrošinātāja vai pārapdrošinātāja darbībai atbilstošas sarežģītības metodes, tai skaitā gan vienkāršoti stresa testi, gan ekonomiskā kapitāla modeļi. Uz novērtējumā izmantotajiem modeļiem nav attiecināmas Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 121.–129. panta prasības, kā arī Komisijas normatīvo noteikumu par apdrošinātāju un pārapdrošinātāju iekšējiem modeļiem prasības;

4.3. nosakot risku un maksāspējas pašu novērtējuma veikšanas biežumu un risku un maksāspējas pašu novērtējumā ietvertās analīzes detalizācijas pakāpi, tiek ievērots proporcionalitātes princips.

5. Apdrošināšanas vai pārapdrošināšanas sabiedrības valde vai ārvalsts apdrošinātāja filiāles vadība piedalās risku un maksāspējas pašu novērtējuma procesā, koordinē to un nodrošina pamatotu risku un maksāspējas pašu novērtējuma rezultātu iegūšanu.

6. Apdrošinātājs vai pārapdrošinātājs nodrošina risku un maksāspējas pašu novērtējuma procesa dokumentēšanu, sagatavojot šādus dokumentus:

6.1. risku un maksāspējas pašu novērtējuma politiku;

6.2. katra veiktā risku un maksāspējas pašu novērtējuma aprakstu un rezultātus;

6.3. iekšējo ziņojumu par katru veikto risku un maksāspējas pašu novērtējumu;

6.4. risku un maksāspējas pašu novērtējuma uzraudzības pārskatu.

7. Šo noteikumu 6.1. punktā minēto risku un maksāspējas pašu novērtējuma politiku apstiprina apdrošināšanas vai pārapdrošināšanas sabiedrības valde vai ārvalsts apdrošinātāja filiāles vadība. Risku un maksāspējas pašu novērtējuma politika ietver vismaz šādus elementus:

7.1. risku un maksāspējas pašu novērtējuma veikšanai izveidotā procesa un procedūru aprakstu;

7.2. apsvērumus saiknei starp apdrošinātāja vai pārapdrošinātāja riska profilu, apstiprinātajiem pieļaujamajiem riska limitiem un vispārējām maksāspējas vajadzībām;

7.3. risku un maksāspējas pašu novērtējuma procesā izmantoto metožu aprakstu, tai skaitā šādu informāciju:

7.3.1. stresa testu, jutīguma analīzes, reverso stresa testu vai citas atbilstošas analīzes aprakstus un informāciju par to veikšanas periodiskumu;

7.3.2. datu kvalitātes standartus;

7.3.3. risku un maksābspējas pašu novērtējuma veikšanas periodiskumu un izvēlētā periodiskuma pamatojumu, ņemot vērā apdrošinātāja vai pārapsedrošinātāja riska profilu un tā vispārējo maksābspējas vajadzību svārstīgumu salīdzinājumā ar pašu kapitāla apmēru un kvalitāti;

7.3.4. risku un maksābspējas pašu novērtējuma veikšanas laiku un apstākļus, kas nosaka nepieciešamību veikt ārkārtas risku un maksābspējas pašu novērtējumu.

8. Šo noteikumu 6.2. punktā minētais katra veiktā risku un maksābspējas pašu novērtējuma apraksts un rezultāti tiek atspoguļoti pietiekami detalizēti, lai dotu iespēju trešajai personai izvērtēt veikto risku un maksābspējas pašu novērtējumu. Katra veiktā risku un maksābspējas pašu novērtējuma apraksts ietver vismaz šādus elementus:

8.1. risku analīzi, tai skaitā izvērtēto risku skaidrojumu;

8.2. saiknes starp risku novērtējumu un kapitāla sadalījuma procesu aprakstu, kā arī skaidrojumu, kā ir ievēroti apstiprinātie pieļaujamie riska limiti;

8.3. skaidrojumu, kā tiek pārvaldīti ar pašu kapitālu nesētie riski;

8.4. risku un maksābspējas pašu novērtējumā izmantotās novērtēšanas pieejas tehnisko aprakstu, ieskaitot detalizētu novērtēšanas veikšanas struktūras aprakstu, izmantotās novērtēšanas pieejas pamatā esošo pieņēmumu sarakstu un pamatojumus, risku savstarpējās atkarības noteikšanai izmantotā procesa aprakstu, izvēlētā ticamības līmeņa pamatojumu, izmantoto stresa testu un scenāriju analīzes un to rezultātu, kas tika ņemti vērā, aprakstu un skaidrojumu, kā tika novērtēta parametru un datu nenoteiktība;

8.5. vispārējās maksābspējas vajadzības gada laikā un ilgākā laika periodā, norādot perioda ilgumu un aprakstu, kā sabiedrība plāno minētās vajadzības izpildīt;

8.6. rīcības plānus, kas izriet no novērtējuma rezultātiem, un šo plānu pamatojumu, tai skaitā stratēģiju papildu pašu kapitāla piesaistīšanai, norādot plānotos termiņus sabiedrības finansiālā stāvokļa uzlabošanai;

8.7. pamatotus detalizētus secinājumus par nepārtrauktu pašu kapitāla pietiekamības un tehnisko rezervju seguma atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;

8.8. ja apdrošinātājs vai pārapsedrošinātājs maksābspējas kapitāla prasības noteikšanā izmanto iekšējo modeli, piemērošanas procesā veikto iekšējā modeļa izmaiņu aprakstu;

8.9. novērtējumu par jebkurām konstatētajām apdrošinātāja vai pārapsedrošinātāja riska profila novirzēm no pieņēmumiem, kas ir maksābspējas kapitāla prasības aprēķina pamatā. Ja konstatētās novirzes ir būtiskas un to rezultātā tiek noteikta augstāka vai zemāka maksābspējas kapitāla prasība, risku un maksābspējas pašu novērtējuma aprakstā norāda apdrošinātāja vai pārapsedrošinātāja veiktās darbības vai informāciju par plānoto turpmāko rīcību;

8.10. to iekšējo un ārējo faktoru aprakstu, kas ņemti vērā, veicot risku un maksābspējas pašu novērtējumu;

8.11. vadības plānotās turpmākās rīcības detalizētu izklāstu, pamatojumu un ietekmes uz risku un maksābspējas pašu novērtējumu aprakstu;

8.12. apdrošināšanas vai pārapsedrošināšanas sabiedrības valdes vai ārvalsts apdrošinātāja filiāles vadības veikto darbību, kas nodrošina pamatotu risku un maksābspējas pašu novērtējuma rezultātu iegūšanu, aprakstu.

9. Pēc katra veiktā risku un maksābspējas pašu novērtējuma tiek sagatavots šo noteikumu 6.3. punktā minētais iekšējais ziņojums apdrošināšanas vai pārapsedrošināšanas sabiedrības valdei (vai attiecīgi ārvalsts apdrošinātāja

filiāles vadībai) par risku un maksātspējas pašu novērtējuma rezultātiem un secinājumiem. Valde vai vadība apstiprina risku un maksātspējas pašu novērtējuma rezultātus. Ziņojumā par risku un maksātspējas pašu novērtējuma rezultātiem un secinājumiem iekļautajai informācijai jābūt pietiekami skaidrai un detalizētai, lai valde vai vadība varētu risku un maksātspējas pašu novērtējuma rezultātus izmantot stratēģisko lēmumu pieņemšanas procesā un iesaistītie darbinieki varētu veikt nepieciešamās turpmākās darbības.

10. Sagatavojot šo noteikumu 6.4. punktā minēto risku un maksātspējas pašu novērtējuma uzraudzības pārskatu, tiek ievērotas Regulas Nr. 2015/35 prasības, kā arī šādas papildu prasības:

10.1. izklāstot risku un maksātspējas pašu novērtējuma kvalitatīvos un kvantitatīvos rezultātus, kā arī secinājumus atbilstoši Regulas Nr. 2015/35 306. panta (a) punkta prasībām, apdrošinātājs vai pārapdrošinātājs ietver vismaz šādu informāciju:

10.1.1. darbībai būtisko risku, kuriem apdrošinātājs vai pārapdrošinātājs ir vai var tikt pakļauts, aprakstu;

10.1.2. risku būtiskuma pamatojumu;

10.1.3. valdes vai vadības rīcības vai riska mazināšanas metožu aprakstu;

10.1.4. skaidrojumu, kā tiek pārvaldīti ar pašu kapitālu nesegtie riski;

10.1.5. atklāto trūkumu vai citu problēmu aprakstu;

10.1.6. scenārijus, pret kuriem sabiedrība ir īpaši jutīga;

10.1.7. veikto stresa testu vai citu testu rezultātus un informāciju par stratēģiskajiem lēmumiem;

10.1.8. citu apdrošinātāja vai pārapdrošinātāja ieskatā būtisku informāciju;

10.2. izklāstot informāciju par vispārējām maksātspējas vajadzībām un šo maksātspējas vajadzību salīdzinājumu ar regulatīvā kapitāla prasībām un pašu kapitālu atbilstoši Regulas Nr. 2015/35 306. panta (c) punkta prasībām, apdrošinātājs vai pārapdrošinātājs ietver vismaz šādu informāciju:

10.2.1. risku vai riska kategoriju kvantitatīvu novērtējumu;

10.2.2. iegūto vispārējo maksātspējas vajadzību novērtējumu gada laikā un ilgākā laika periodā, norādot šo laika periodu.

III. Prasības attiecībā uz atsevišķiem risku un maksātspējas pašu novērtējuma aspektiem

11. Veicot vispārējo maksātspējas vajadzību novērtējumu atbilstoši Regulas Nr. 2015/35 262. panta prasībām, apdrošinātājs vai pārapdrošinātājs nosaka kapitāla prasību kvantitatīvo apmēru, kā arī norāda citus līdzekļus, kas piemērojami, lai segtu būtiskus riskus neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav kvantificējami. Lai nodrošinātu atbilstošu pamatojumu vispārējam maksātspējas vajadzību novērtējumam, identificētajiem būtiskajiem riskiem tiek piemēroti attiecīgie stresa testi un scenāriju analīze. Veicot vispārējo maksātspējas vajadzību novērtēšanu, papildus Regulā Nr. 2015/35 noteiktajam novērtē vismaz šādus elementus un procesus:

11.1. visus apdrošinātāja vai pārapdrošinātāja darbībai būtiskos riskus, kas izriet no aktīviem un saistībām, ieskaitot grupas iekšējos darījumus un ārpusbilances darījumus;

11.2. izmantotās risku mazināšanas metodes, to ietekmi un izmantošanas pamatojumu;

11.3. vadības praksi, iekšējās sistēmas un kontroles procedūras;